

نگاه

نراقی: بیضایی یکی از کم‌اشتباه‌ترین روشنفکران تاریخ مدرن ایران است

بیست‌وششمین برنامه از سلسله جلسات نمایش فیلم‌تاترهای شاخص با همکاری مشترک انجمن صنفی منتقدان، نویسندگان و پژوهشگران خانه تاتر و سینماتک خانه هنرمندان ایران، به نمایش فیلم‌تاتر «کارنامه بُن‌دار بی‌خَش» (۱۳۷۶) به نویسندگی و کارگردانی بهرام بیضایی اختصاص داشت. پس از نمایش این فیلم‌تاتر، نشست نقد و بررسی آن با حضور عباس غفاری، میزبان و علیرضا نراقی، منتقد تاتر برگزار شد. عباس غفاری در این نشست گفت: نمایش «کارنامه بُن‌دار بی‌خَش»، نخستین بار در نیمه دوم دهه ۷۰ در سالن چهارسو مجموعه تاتر شهر روی صحنه رفت و با استقبال مخاطبان همراه بود.

علیرضا نراقی در این نشست گفت: صحبت درباره آقای بیضایی و آثارشان خیلی موقعیت مغتنم و خوشحال‌کننده‌ای برای من است. صحبت درباره آقای بیضایی از یک سو می‌تواند ساده باشد؛ زیرا بسیار در مورد ایشان صحبت شده و می‌شود. از آن مهم‌تر اینکه ایشان در تاریخ معاصر ایران از آن دست فیگورهایی است که سرشار از ایده، رویکرد برای شناخت جامعه، تاریخ خردمان هستند. از همین رو راه‌های زیادی را برای نقادی و تحلیل باز می‌کنند. آقای بیضایی دست‌کم در جایگاه تفکر نقادانه و نقد به معنای واقعی کلمه فارغ از مرور، توضیح و تحلیل، نویسنده‌ای کشف‌نشده به شمار می‌آید.

او افزود: فارغ از کارهای ارزشمندی که خوانش اسطوره‌شناختی دارد یا مشخصاً درباره جایگاه تاریخی زن در آثار آقای بیضایی است. نکات بسیار زیادی مغفول واقع شده است. درواقع هنوز جای اینکه آثاری چه درباره موضوعاتی که بیان کردم و چه درباره موضوعات گسترده‌تری که سعی می‌کنم به فراخور بحث، کوتاه به آنها اشاره کنم، وجود دارد. به‌زعم کارشناسان بسیاری، آقای بیضایی یکی از کم‌اشتباه‌ترین روشنفکران تاریخ مدرن ایران است.

این منتقد تاتر در ادامه بیان کرد: در مورد آقای بیضایی دوگانه‌ای وجود دارد که ایشان در آن محدود شده‌اند. یک طرف این دوگانه برخوردهایی است که مثلا با فیلم درخشان و پیشگویانه «وقتی همه خوابیم» ایشان صورت گرفت و یک طرف دیگر نیز رویکردی است که اگر قرار است درباره او صحبت کنیم، باید دهان خود را آب بکشیم. این دوگانه غلط است؛ زیرا اجازه نمی‌دهد بهرام بیضایی از اثر خود رها نشود و در جامعه ما راجع‌به مفاهیم بلند و بسیار مؤثر آثارش بحث شود. یکی از دلایلی که درباره آقای بیضایی درعین حال که کارهای زیادی انجام شده، خیلی کار جدی صورت نگرفته، همین دوگانه‌ای است که بهرام بیضایی در تمام آثارش آن را نقد می‌کند. به عنوان مثال درخصوص تاریخ اساطیری ایران در همین آثار این موضوع را می‌بینیم.

نراقی در ادامه صحبت‌هایش گفت: در نمایش «کارنامه بُن‌دار بی‌خَش»، جم درعین حال که جزء پادشاهان اساطیری بسیار پراهمیت و مثبت در تاریخ ماست، دچار غرور شده و این غرور سبب شده تا توسط ضحاک سرنگون شود. در این نمایش می‌بینیم درعین حال که آن تصویر مثبت و سازنده جم ارائه می‌شود، آن ویژگی که موجب غرور او شده و سبب شده تا جلوی دانش بایستد، در صریح‌ترین شکل ممکن نقد می‌شود. از دیگر سو، دانش چون عاملی که در بُن‌دار بی‌خَش نمادین شده هم به عنوان امری که در جامعه گفتمان ندارد، مورد نقد قرار می‌گیرد. یعنی اندیشیده شده دانش در آن جامعه جریان پیدا نمی‌کند.

او ادامه داد: می‌توان درباره آقای بیضایی و تأثیری که ایشان بر حوزه‌های آموزش و… گذاشته، بسیار صحبت کرد. آموزش تاتر در ایران مدیون بهرام بیضایی است. بدون شک ایشان مهم‌ترین نمایش‌نامه‌نویس تاریخ ادبیات نمایشی ایران است. او یکی از مهم‌ترین فیلم‌سازان سینمای ایران بوده و به گواه کسانی که در مؤسسه فیلم نیویورک، فیلم «غریبه و مه» و «زکبار» را تصحیح کردند، یکی از متمایزترین و متفاوت‌ترین فیلم‌سازان تاریخ سینمای جهان است. بنابراین اهمیت آقای بیضایی چیزی نیست که پوشیده باشد، اما تذکر آن از این رو برای ما لازم است که این روشنفکر مهم و مهم‌ترین نمایش‌نامه‌نویس ما زنده بوده و همچنان کار می‌کند، اما در وطن خودش و بین ما نیست. نمی‌تواند در وطن خود و بین ما باشد. به قول خود آقای بیضایی، در اتفاقی که در آن سر نداد دارد، ایرانی ساخته و در آن ایران ذهنی و انتزاعی خود زندگی می‌کند. این بر ماست و این را بر ما می‌نویسند که چنین آدمی دیگر در کنار ما زندگی نمی‌کند. البته آثارشان هست و به ما می‌رسد.

خبر

نمایش فیلم تئاتر «مکبث» در خانه هنرمندان ایران

بیست‌وهفتمین برنامه از سلسله جلسات نمایش فیلم‌تاترهای شاخص با همکاری مشترک انجمن صنفی منتقدان، نویسندگان و پژوهشگران خانه تاتر و سینماتک خانه هنرمندان ایران به نمایش فیلم تاتر «مکبث» اختصاص دارد.

فیلم‌تاتر «مکبث» (۲۰۱۳) به کارگردانی راب اشفورد و کِنت برانا چهارشنبه ۱۸ مهر ۱۴۰۳ ساعت ۱۷ در سینماتک خانه هنرمندان ایران به نمایش درمی‌آید.

پس از نمایش این فیلم‌تاتر نشست نقد و بررسی آن با حضور عباس غفاری (میزبان) و عسل عصری‌ملکی (منتقد تاتر) برگزار می‌شود.

در خلاصه داستان این فیلم آمده است: «وقتی مکبث برای جنگ به خانه برمی‌گردد، سه زن جادوگر سر راهش قرار می‌گیرند. آنها به او می‌گویند که به زودی قدرتمند می‌شود. او ابتدا، خان کاد و سپس، پادشاه اسکاتلند می‌شود. خان دانسان مکبث را به لقب خان کادر نامیده است و مکبث فهمید که جادوگران، حقیقت را به او گفته‌اند…».

فروش فیلم‌ها در شش ماه نخست سال جاری

مخاطبان سینما از تنوع فیلم‌ها استقبال می‌کنند

شرق: نیمه ابتدایی سال ۱۴۰۳ برای سینماگران روزهای خوش‌یمنی بود. اکران چندین فیلم کم‌دی و استقبال مخاطبان از این آثار، بسیاری از سینماگران و سینماداران را به آینده خوش‌بین کرده است. به همین دلیل بسیاری از علاقه‌مندان سینمای کم‌دی و صاحبان سالن‌های سینما منتظر اکران فیلم‌هایی هستند که به نظر می‌رسد می‌تواند در گیشه فروش بالایی را تجربه کند و یا به نوعی رکوردشکن باشد.

«زودیز» به کارگردانی رامبد جوان، از جمله فیلم‌هایی است که بسیاری به فروش بالای آن در گیشه امیدوارند. حضور نوید محمدزاده و محسن تانبنده به عنوان دو بازیگر اصلی این اثر سینمایی، بسیاری را کنجکاو دیدن این فیلم کرده است.

پیش‌تر ۱۱ مهر زمان اکران «زودیز» اعلام شده بود. با توجه به تعطیلی سینماها هم‌زمان با پنج روز عزاداری در کشور، تاریخ ۱۳ مهر در سایت‌های فروش بلیت برای شروع اکران آن اعلام شده بود. میثم نورانی، مدیر دفتر بخش فیلمیران، با تأیید این خبر به ایسنا گفت: فیلم «زودیز» احتمالا از نیمه هفته جاری در سینماها اکران خواهد شد.

محمود جعفری، گلاره عباسی، روزبه حساری، شیرین اسماعیلی و ساقی حاجی‌پور، دیگر بازیگران این فیلم سینمایی هستند. داستان فیلم در زمان موشک‌باران تهران در دهه ۶۰ اتفاق می‌افتد که بر اثر آن مسائلی درون یک خانواده رخ می‌دهد.

«هفتاد سی» به کارگردانی بهرام افشاری و تهیه‌کنندگی ابراهیم عامریان، از دیگر گزینه‌های امیدوارکننده سینماهاست. بهرام افشاری با حضور در فیلم «فسیل» که در اکران موفق ظاهر شد، برای نخستین بار خود روی صندلی کارگردانی نشسته و هوتن شکیبا مقابل دوربینش ایفای نقش می‌کند. هرچند او علاوه‌بر کارگردانی این اثر سینمایی یکی

به دومیلیون قطعه بلیت «نگراس ۳» توسط مخاطبان از فروردین تا پایان شهریور، فروش ۱۱۷ میلیارد تومانی این فیلم در سینماتیکت را رقم زده است. فروش «تمساح خونی» در این سامانه، در زمان یادشده، یک‌میلیون و ۲۰۰ هزار قطعه بلیت، معادل ۷۷ میلیارد تومان بوده است. پس از اختصاص رتبه اول و دوم جدول فروش شش‌ماهه سینماتیکت به این دو فیلم کم‌دی، فیلم تاریخی-عاشقانه «مست عشق» با یک‌میلیون و ۱۴۰هزار قطعه بلیت، فروش ۶۷ میلیارد تومانی را در این سامانه به ثبت رسانده است.

در رتبه‌بندی سینماهای پرمخاطب تهران، پردیس سینمایی ایران‌مال با فروش ۴۳۰ هزار قطعه بلیت در جایگاه نخست قرار دارد. پردیس سینما آزادی با فروش ۲۴۱ هزار قطعه بلیت جایگاه بعدی را به خود اختصاص داده است و بعد از آن، ۲۲۷ هزار بلیت، میزان فروش پردیس سینمایی مگامال در شش ماه ابتدایی امسال را نشان می‌دهد. پردیس سینمایی هدیش و بام نیایش نیز به ترتیب با فروش ۲۱۸ هزارو ۱۸۲ هزار قطعه بلیت، در رتبه‌های چهارم و پنجم قرار دارند. آمار ثبت‌شده این سامانه از فروش سینما در ۲۳۰ هزار قطعه بلیت، مجموعه سینمایی هنر شهر آفتاب شیراز (با فروش ۲۲۰ هزار قطعه بلیت) و پردیس سینمایی هویزه مشهد (با ۱۹۲ هزار قطعه بلیت) پرمخاطب‌ترین سینماهای ایران در شهرستان‌ها هستند.

زمان زیادی تا پایان سال ۱۴۰۳ باقی مانده است و تحلیل شرایط فروش سینمای ایران طی ماه‌های باقی‌مانده، نکات بیشتری از موفقیت آثاری که راهی اکران شدند به دست می‌دهد. باید منتظر ماند و دید آیا امسال نیز سال فروش کم‌دی‌ها نام‌گذاری می‌شود یا اندک فیلم‌های اجتماعی که هم‌پای کم‌دی‌ها به فهرست اکران اضافه می‌شود، می‌تواند مخاطبان زیادی را با خود همراه کند.

انواع مهربانی؛ فیلمی جنون آور از یورگس لانتیموس

ثابت می‌کند. در همین حین، لیز واقعی وارد خانه می‌شود که رسماً تخیل مرد است. در این ایزود، خشونت خانگی به‌وضوح نمایش داده می‌شود و کنایه از این است که زن مطلوب یک مرد، زن مرده است و البته مهربان بودن بیش‌از اندازه زن.

و ایزود آخر با نام «آ.آ.ام.اف یک ساندویچ می‌خورد»، داستان امیلی و اندرو است که به دنبال زنی به نام روث با توانایی زنده‌کردن مردگان می‌گردند. همچنین این دو برای یک فرقه کار می‌کنند. این ایزود درباره عبور انسان از مرز انسانیت و کنترل‌گری انسان از باورهاست. در انتهای فیلم، روث پیدا اما بر اثر ساخته‌ای کشته می‌شود. مردن او نمادی از آن است که روث به دلیل جایگاه فرانساسی پاک‌تر از آن است که تحت سلطه باشد.

رابطه پلومنس و استون در سه ایزود خاص است. در بخش اول آن دو با هم آشنا می‌شوند، در قسمت بعدی به یکدیگر می‌رسند و در بخش آخر از هم فاصله می‌گیرند.

این کم‌دی تلخ‌که نغدهای مثبتی را دریافت کرده، علاوه‌بر مضامین خود، مدیون بازی‌های فوق‌العاده بازیگرانش است که همه آنها در سه ایزود در نقش‌های مختلف بازی‌های درخشانی ارائه کردند که به انسجام و غنای بیشتر اثر کمک کرده است. بازی اما استون و جسی پلومنس در این فیلم مجذوب‌کننده است. اما استون و ویلم دفو پیش از این در فیلم خاص «بیچارگان» هم‌بازی بودند. البته باید گفت «انواع مهربانی» به اندازه دو فیلم آخر لانتیموس، یعنی «سوکلی» و «بیچارگان» مخاطب جذب نکرده و از لحاظ روایی و فیلم‌نامه کمی عقب‌تر از دو اثر قبلی کارگردان است.

«انواع مهربانی» در یک شهر ساحلی آمریکایی بدون نام روایت می‌شود. اما درواقع فیلم‌برداری در شهر نواورلئان و اطراف آن است. فیلم از نظر بصری خیره‌کننده و دارای ظرافت خاصی است.

این فیلم تکان‌دهنده با روایت‌های پریچ‌وخم، از آن اثرهایی است که هرچه اطلاعات کمتری درباره‌اش داشته باشید، تأثیرگذارتر خواهد بود. بااین‌حال، باید اذعان کرد تماشای این فیلم سه‌ساعته نیازمند صبر و حوصله خاصی از سوی تماشاگران است. در هیچ‌کجای «انواع مهربانی» تماشاگر نمی‌تواند وانمود کند قادر است اتفاق بعدی را پیش‌بینی کند. این اثر بی‌رحمانه با موسیقی متن غیرمتعارف آمیخته شده است. جرسکین فندریکس در این زمینه عالی عمل کرده است. در مورد آ.آ.ام.اف ما هیچ اطلاعی نداریم. از دید کارگردان این شخصیت ارزش و معنایی ندارد و به چیز خاصی اشاره نمی‌کند، اما به‌هرحال نمی‌توان از این جفره به‌راحتی گذشت. آ.آ.ام.اف یک استعاره است، اما لانتیموس از اینکه از مفاهیم فیلمش صحبت کند گریزان است. پیام اصلی «انواع مهربانی» را می‌توانیم در موسیقی باکلام در ابتدای فیلم به‌خوبی درک کنیم؛ مضمونی درباره مورد سوءاستفاده قرارگرفتن افراد.

اگر اهل تماشای فیلم‌های سرگرم‌کننده هستید، دیدن این فیلم را توصیه نمی‌کنم؛ اما اگر دنبال فیلم‌های خاص هستید، تماشای آن را از دست ندهید.

اخبار

جلیل شعبانی درگذشت

جلیل شعبانی، تهیه‌کننده باسابقه سینما بر اثر عارضه مغزی ۱۲ مهرماه از دنیا رفت.

جلیل شعبانی که آبان سال گذشته تحت عمل جراحی مغز قرار گرفت و از دو سال قبل درگیر بیماری و درمان بود، پس از یک ماه بستری در بیمارستان به دلیل عوارض بیماری مغزی درگذشت. خبر درگذشت او را سازمان هنری رسانه‌های اوج که همکاری‌های متعددی با این تهیه‌کننده قدیمی داشت، اعلام کرده است.

شعبانی سال گذشته فیلم «سرهنگ ثریا» را روی پرده سینماها داشت و در کارنامه سینمایی خود تهیه‌کنندگی فیلم‌های «سوءتفاهم» احمدرضا معتمدی، «قسم» محسن تانابنده، «منصور»، سیاوش سرمدی و «روایت‌های ناتمام» پوریا آذربایجانی را نیز برعهده داشته است.

مراسم تشییع و خاک‌سپاری مرحوم شعبانی روز یکشنبه ۱۵ مهرماه از ساعت ۱۰ صبح در قطعه هنرمندان بهشت زهرا(س) برگزار خواهد شد.

بنگلداش با فیلم برنده یوسان به اسکار ۲۰۲۵ رفت

مهر: بنگلداش و جمهوری دومینکن از آخرین کشورهایی هستند که نمایندگان خود را به اسکار نودوهفتم معرفی کردند.

بنگلداش، «کشتی‌گیر» ساخته اقبال اج چاودری را به عنوان نماینده خود در بخش رقابتی بهترین فیلم بین‌المللی اسکار ۲۰۲۵ به آکادمی معرفی کرد. این فیلم برنده جایزه جریان‌های جدید در جشنواره بین‌المللی فیلم بوسان ۲۰۲۳ شد و اوایل امسال در جشنواره شانگهای به نمایش درآمد.

داستان این فیلم در یک دهکده ماهیگیری در بنگلداش می‌گذرد و درساره موجو، مردی میانسال است که به هدف به‌چالش‌کشیدن قهرمان دهکده، تمرین‌های سختی برای انجام یک نوع کشتی سنتنی انجام می‌دهد. جاه‌طلبی‌های موجو با مخالفت جامعه از جمله پسرش، شافو مواجه می‌شود که تلاش می‌کند پدرش را از شرکت در مسابقه بازدارد. با وجود این موانع، رویارویی بین موجو و دوفور اجنتاب‌ناپذیر می‌شود.

جمهوری دومینکن نیز فیلم علمی‌تخیلی «ایر» ساخته تیسیا تونوس را به اسکار فرستاد. این فیلم که از فیلم‌های قابل توجه ژانر ساخته‌شده توسط کارگردانان زن در آمریکای لاتین است، در سال ۲۱۴۷ می‌گذرد و این پس از جنگ بزرگ شیمیایی است که جمعیت جهان را به انقراض نزدیک کرد. در این شرایط تانیا به‌تنهایی در پناهگاهی زندگی می‌کند و درحال تحقیق برای تداوم گونه خود با کمک هوش مصنوعی است.

«ایر» چهارمین فیلم تونوس پس از «کودک عشق» محصول ۲۰۱۱، «کریستو ری» در سال ۲۰۱۳ و «میس ۵۰۰ لوکو» در سال ۲۰۲۰ است که به اسکار معرفی می‌شود. آخرین مهلت ثبت‌نام برای اسکار امسال دوم اکتبر (۱۱ مهر) به پایان رسید. فهرست کوتاه اسکار ۱۷ دسامبر (۲۷ آذر) منتشر می‌شود و اسامی نامزدها ۱۷ ژانویه (۲۸ دی) اعلام خواهد شد.

نودوهفتمین دوره جوایز اسکار دوم مارس (یامداد ۱۳ اسفند به‌وقت‌ایران) برگزار خواهد شد.